

Bycie młodym – dlaczego to takie trudne?

Dr Małgorzata Oleniacz, prof. Uniwersytetu DSW

Konferencja SCWEW, Wrocław, 30.05.2023.

Wielodyscyplinarne perspektywy bycia młodym

- Ujęcie biologiczne
- Ujęcie socjologiczne
- Ujęcie psychologiczne
- Ujęcie historyczno-kulturowe
- Ujęcie potoczne

Biologiczne wyjaśnianie bycia młodym

- Pokwitanie – etap w procesie dojrzewania fizycznego, przemiana ciała dziecięcego w ciało osoby dorosłej
- Dojrzewanie – proces dochodzenia przez organizm i poszczególne jego elementy do postaci, w której możliwe jest samodzielne wypełnianie funkcji życiowych (kształtowanie i rozwój prokreacyjnej funkcji organizmu i jej biofizjologicznych uwarunkowań)

Socjologiczna perspektywa bycia młodym

- Dorastanie – wiąże się z udziałem czynników społecznych, kulturowych, wychowawczych, a status dorosłego usankcjonowany jest prawnie
- Proces dorastania do ról społecznych, stopniowe poznawanie i nabywanie kompetencji dorosłego (istotna rola norm i wzorów, które kształtują kompetencje dorastającego)

Psychologiczne podejście do bycia młodym

- Adolescencja – psychologiczna odpowiedź na biologiczne dojrzewanie – jej zadania: zakończenie procesu separacji/indywiduacji (stawania się całością) i określenie własnej szeroko pojmowanej tożsamości
- Moratorium psychospołeczne – odroczenie, przestrzeń ochronna
- Kryzys tożsamości (Erikson, 1968) – rozstrzygnięcie kryzysu: tożsamość amorficzna vs zintegrowana tożsamość (konstruowanie odpowiedzi na pytanie kim jestem? jakie są moje preferencje?...)
- Tożsamość jako refleksyjny projekt (Giddens, 2001)

Historyczno-kulturowe ujęcie bycia młodym

- Pokolenie tworzą ci, na których sposobie myślenia decydująco zaważyło to samo przeżycie, zwane przeżyciem pokoleniowym (Garewicz, 1983)
- Współuczestniczenie i podobieństwo w nadawaniu znaczenia wydarzeniom historycznym dziejącym się współcześnie decydują o powstaniu więzi pokoleniowej (Kłoskowska, 1991)
- Młode pokolenie
- Generation X (Coupland, 1991)
- Generation Y
- Generation Z

Potoczne nazywanie bycia młodym

- Nastolatek – młody, który ma naście lat (przedział wiekowy)
- Globalny nastolatek – przedstawiciel wielkowiejskiej młodzieży klasy średniej, pragmatyczny, łatwo się komunikuje, maksymalnie tolerancyjny dla różnorodności i odmienności; tożsamość jego jest kształtowana w znacznym stopniu przez kulturę popularną i ideologie konsumpcji (Melosik, 2003)

Dwa wymiary bycia młodym

- Wymiar obiektywny – instytucjonalny (społeczny, zewnętrzny)
- Wymiar subiektywny – dyspozycyjny (przeżyciowy, subiektywny, wewnętrzny)

Instytucjonalny charakter bycia młodym

- Instytucja jako wytwór społeczny
- Instytucja – sieć społecznych i kulturowych stosunków organizujących daną zbiorowość i decydujących o jej specyfice (Pawlak, 1993)
- Młodość jako instytucja w sensie realnym, wyobrażonym i symbolicznym

Bycie młodym jako osobowościowa dyspozycja

- Zgeneralizowana struktura neuropsychiczna, swoista dla danej jednostki, mająca zdolność dostarczania bodźców i inicjowania zachowania charakterystycznego dla danej jednostki (Allport, 1988)
- Cechy osobowości
- Właściwości psychiczne, skłonności
- Uzdolnienia, usposobienia
- Potencjał
- Warunki intrapsychiczne

Bycie młodym jako sytuacja „**pomiędzy**”

Młodzi to generacja znajdująca się w stadium przejściowym (Adamski, 1993)

Młodość jest okresem przejścia od dzieciństwa do dorosłości (Miller, 1964)

pomiędzy dzieciństwem a dorosłością
pomiędzy instytucją a dyspozycją

Wymiary rozwojowe tworzące kontinuum osiągnięcia dojrzałości

Zależność.....Autonomia

Bierność.....**M**.....Aktywność

Subiektywizm.....Obiektywizm

Ignorancja.....**Ł**.....Erudycja

Niska sprawność.....Wysoka sprawność

Wąski zakres odpowiedzialności.....**O**.....Szeroki zakres odpowiedzialności

Wąskie zainteresowania.....Szerokie zainteresowania

Egoizm.....**D**.....Altruizm

Brak samoakceptacji.....Samoakceptacja

Amorficzna tożsamość.....**O**.....Zintegrowana tożsamość

Koncentracja na szczegółach.....Koncentracja na zasadach

Powierzchowne związki.....**Ś**.....Głębokie związki

Odtwórczość.....Oryginalność

Potrzeba pewności.....**Ć**.....Tolerancja dla nieokreśloności

Afektywność.....Racjonalność

Pomiędzy

- Pogranicze
- Przejście
- Pęknięcie
- Zmiana
- Proces, ruch na styku, na krawędziach, na obszarach łączących rozdzielne dotychczas sfery (Kwieciński, 1990)
- Czas 'zmiany' i 'otwarcia' na różnorodność (Milerski, Śliwerski, 2000; Giza-Poleszczuk, Marody, Rychard, 2000)

Dwa aspekty „pomiędzy”

- Tragizm postaci ludzkiej rozdartej „pomiędzy” i z tej racji doświadczającej trudności dokonywania wyborów, w tym zarazem najbardziej odpowiedniego dla siebie w tych relacjach miejsca/sensu/perspektywy
- Potencjalna godność i wielkość człowieka w zakresie kreowania nowej jakości życia, podejmowania kompetentnych decyzji, odpowiedzialnych, nasyconych rozważą i mądrością przedsięwzięć, przekraczania granic przez podmiot, który osiągając bogactwo rzeczywistości, sam interpretuje egzystencję, a więc rozumie swój związek z bytem, oraz znajduje sensowne odniesienie do świata wartości (Ostrowska, 2000)

Pytanie o wymiar **duchowy** bycia młodym???

- Wartości jako „pożywka” dla rozwoju sfery duchowej
- Głód metafizyczny (Ostasz, 1994)
- Przestrzeń dla poszukiwania sił, inspiracji rozwoju sfery duchowej:
 - natura (las, góry...)
 - kultura (muzyka, poezja...)

Wybrana literatura

- Witkowski L., Rozwój i tożsamość w cyklu życia, Toruń 1989.
- Oleniacz M., Przeżywanie młodości. Obraz fenomenu w badaniach biograficznych, Kraków 2005.
- Suhecka K., Pokolenie zmiany. Młodzi o sobie i świecie, który nadejdzie, Warszawa 2023.

Dziękuję 😊 Zapraszam do kontaktu 😊

[malgorzata.oleniacz@dsw.edu.pl](mailto:malgorzata oleniacz@dsw.edu.pl)